

MEĐUNARODNI SPORAZUM**između Europske unije, s jedne strane, i Republike Turske, s druge strane, o sudjelovanju Republike Turske u Okvirnom programu Unije za istraživanja i inovacije Obzor Europa**

Europska komisija (dalje u tekstu „Komisija”), u ime Europske unije,

s jedne strane,

i

Vlada Republike Turske (dalje u tekstu „Turska”), koju zastupa Ministarstvo vanjskih poslova, Uprava za europske poslove,

s druge strane,

dalje u tekstu „stranke”,

BUDUĆI DA se Okvirnim sporazumom između Europske zajednice i Republike Turske o općim načelima sudjelovanja Republike Turske u programima Zajednice ⁽¹⁾, koji je potpisan u Bruxellesu 26. veljače 2002., propisuje da se posebni uvjeti za sudjelovanje Turske u svakom posebnom programu, posebno u pogledu financijskog doprinosa koji treba platiti, utvrđuju sporazumom između Europske komisije i nadležnih tijela Turske;

BUDUĆI DA je Okvirni program Europske unije za istraživanja i inovacije Obzor Europa uspostavljen Uredbom (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ (dalje u tekstu „program Obzor Europa”);

UZIMAJUĆI U OBZIR napore Europske unije da udruživanjem snaga s međunarodnim partnerima predvodi odgovor na globalne izazove u skladu s akcijskim planom za ljude, planet i blagostanje u okviru programa Ujedinjenih naroda „Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030.” i potvrđujući da su istraživanja i inovacije glavni pokretači i ključna sredstva za održivi rast koji se temelji na inovacijama te za gospodarsku konkurentnost i privlačnost;

PRIZNAJUĆI opća načela kako su utvrđena u Uredbi (EU) 2021/695;

POTVRĐUJUĆI ciljeve obnovljenog europskog istraživačkog prostora da se izgradi zajedničko znanstveno i tehnološko područje, stvori jedinstveno tržište za istraživanja i inovacije, potiču i olakšaju suradnja među sveučilištima i razmjena najboljih praksi te privlačne istraživačke karijere, olakša prekogranična i međusektorska mobilnost istraživača, potiče slobodno kretanje znanstvenog znanja i inovacija, promiče poštovanje akademske slobode i slobode znanstvenog istraživanja, podupiru djelatnosti znanstvenog obrazovanja i znanstvene komunikacije i potiču konkurentnost i privlačnost gospodarstava koja sudjeluju te potvrđuju činjenicu da su pridružene zemlje ključni partneri u tom nastojanju;

ISTIČUĆI ulogu europskih partnerstava u rješavanju nekih od gorućih problema Europe zajedničkim istraživačkim i inovacijskim inicijativama kojima se znatno pridonosi onim prioritetima Europske unije u području istraživanja i inovacija za koje su potrebne kritična masa i dugoročna vizija te ističući važnost sudjelovanja pridruženih zemalja u tim partnerstvima;

NASTOJEĆI uspostaviti obostrano povoljne uvjete kako bi se stvorila dostojanstvena radna mjesta, ojačali i poduprli inovacijski ekosustavi stranaka pružanjem potpore poduzećima u inovacijama i razvoju na tržištima stranaka te olakšavajući prihvaćanje, uvođenje i dostupnost inovacija, uključujući aktivnosti izgradnje kapaciteta;

PREPOZNAJUĆI da bi uzajamno sudjelovanje u programima istraživanja i inovacija trebalo donijeti obostranu korist; i pritom potvrđujući da stranke zadržavaju svoja prava na ograničavanje ili uvjetovanje sudjelovanja u svojim programima istraživanja i inovacija, među ostalim osobito za djelovanja koja se odnose na njihovu stratešku imovinu, interese, autonomiju ili sigurnost;

⁽¹⁾ SL L 61, 2.3.2002., str. 29.

⁽²⁾ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

UZIMAJUĆI U OBZIR zajedničke ciljeve, vrijednosti i snažnu povezanost stranaka u području istraživanja i inovacija, koja je u prošlosti uspostavljena sporazumima o pridruživanju i naknadnim okvirnim programima, te prepoznajući zajedničku želju stranaka da dodatno razviju, ojačaju, potaknu i prošire odnose i suradnju u tom području,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1.

Područje primjene pridruživanja

1. Turska kao pridružena zemlja daje doprinos i sudjeluje u svim dijelovima Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa (program Obzor Europa) koji se navode u članku 4. Uredbe (EU) 2021/695 i koji se provode posebnim programom uspostavljenim Odlukom (EU) 2021/764 ⁽³⁾, u njihovim najnovijim verzijama, i financijskim doprinosom Europskom institutu za inovacije i tehnologiju.
2. Uredba (EU) 2021/819 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ i Odluka (EU) 2021/820 ⁽⁵⁾ primjenjuju se, u svojim najnovijim verzijama na sudjelovanje turskih pravnih subjekata u zajednicama znanja i inovacija.

Članak 2.

Uvjeti sudjelovanja u programu Obzor Europa

1. Turska sudjeluje u programu Obzor Europa u skladu s uvjetima utvrđenima u Okvirnom sporazumu između Europske zajednice i Republike Turske o općim načelima za sudjelovanje Republike Turske u programima Zajednice i uvjetima utvrđenima u ovom Sporazumu, u pravnim aktima iz članka 1. ovog Sporazuma te u skladu sa svim drugim pravilima koja se odnose na provedbu programa Obzor Europa, uzimajući u obzir njihove najnovije verzije.
2. Ako nije drukčije predviđeno u uvjetima iz stavka 1. ovog članka, među ostalim u okviru provedbe članka 22. stavka 5. Uredbe (EU) 2021/695, pravni subjekti s poslovnim nastanom u Turskoj mogu sudjelovati u neizravnim djelovanjima programa Obzor Europa pod uvjetima koji su jednaki onima koji se primjenjuju na pravne subjekte s poslovnim nastanom u Europskoj uniji, uključujući poštovanje mjera ograničavanja Europske unije ⁽⁶⁾.
3. Prije nego što odluči ispunjavaju li pravni subjekti s poslovnim nastanom u Turskoj uvjete za sudjelovanje u djelovanju koje se odnosi na stratešku imovinu, interese, autonomiju ili sigurnost Europske unije na temelju članka 22. stavka 5. Uredbe (EU) 2021/695, Komisija može zatražiti određene informacije ili jamstva, kao što su:
  - a) informacije o tome je li se pravnim subjektima s poslovnim nastanom u Europskoj uniji odobrio, odnosno hoće li im se odobriti, uzajamni pristup postojećim i planiranim turskim programima, projektima ili njihovim dijelovima koji su istovrijedni predmetnom djelovanju programa Obzor Europa;
  - b) informacije o tome ima li Turska uspostavljen nacionalni mehanizam za provjeru ulaganja i jamstva da će nadležna tijela Turske izvijestiti Komisiju te se s njome savjetovati o svim mogućim slučajevima u kojima su primjenom takvog mehanizma saznala za planirano strano ulaganje/preuzimanje koje će nad turskim pravnim subjektom, koji je primio sredstva iz programa Obzor Europa u okviru djelovanja koja se odnose na stratešku imovinu, interese, autonomiju ili sigurnost Europske unije, provesti subjekt koji ima poslovni nastan izvan Turske ili je pod kontrolom takvog subjekta, pod uvjetom da Komisija Turskoj dostavi popis relevantnih pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Turskoj nakon što s njima potpiše sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava; i
  - c) jamstva da nijedan rezultat, tehnologija, usluga ni proizvod koje će subjekti s poslovnim nastanom u Turskoj razviti u okviru predmetnog djelovanja neće podlijegati ograničenjima na izvoz u države članice EU-a za vrijeme djelovanja i četiri godine nakon završetka djelovanja. Turska će svake godine tijekom djelovanja i četiri godine nakon završetka djelovanja dostaviti ažurirani popis predmeta na koje se odnose nacionalna ograničenja izvoza.

⁽³⁾ Odluka Vijeća (EU) 2021/764 od 10. svibnja 2021. o uspostavi posebnog programa za provedbu Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa te o stavljanju izvan snage Odluke 2013/743/EU (SL L 167 I, 12.5.2021., str. 1.).

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2021/819 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o Europskom institutu za inovacije i tehnologiju (preinaka) (SL L 189, 28.5.2021., str. 61.).

⁽⁵⁾ Odluka (EU) 2021/820 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o Strateškom inovacijskom programu Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT) za razdoblje 2021.–2027.: jačanje europskog inovacijskog talenta i kapaciteta te o stavljanju izvan snage Odluke br. 1312/2013/EU (SL L 189, 28.5.2021., str. 91.).

⁽⁶⁾ Restriktivne mjere EU-a donose se u skladu s člankom 29. Ugovora o Europskoj uniji ili člankom 215. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

4. Ako Europska unija provodi program Obzor Europa primjenom članka 185. i 187. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Turska i turski pravni subjekti mogu sudjelovati u pravnim strukturama stvorenima na temelju tih odredbi u skladu s pravnim aktima Europske unije koji su u svrhu stvaranja tih pravnih struktura doneseni ili će biti doneseni.

5. Predstavnici Turske imaju pravo sudjelovati u odboru iz članka 14. Odluke (EU) 2021/764 kao promatrači, bez glasačkih prava i za točke koje se odnose na Tursku.

Predstavnici Turske ne prisustvuju glasanju tih odbora. Turska će biti obaviještena o ishodu.

Sudjelovanje iz ovog stavka odvija se na isti način kao i sudjelovanje predstavnika država članica Europske unije, uključujući postupke za primanje informacija i dokumentacije.

6. Prava Turske na zastupanje i sudjelovanje u Odboru za europski istraživački prostor i njegovim podskupinama prava su koja se primjenjuju na pridružene zemlje.

7. Predstavnici Turske imaju pravo sudjelovati u Vijeću guvernera JRC-a kao promatrači, bez glasačkih prava. Podložno tom uvjetu, takvo sudjelovanje podložno je istim pravilima i postupcima koji se primjenjuju na predstavnike država članica Europske unije, uključujući prava na riječ, primanje informacija i dokumentacije u vezi s pitanjem koje se odnosi na Tursku.

8. Turska može sudjelovati u Konzorciju europskih istraživačkih infrastruktura (ERIC) u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 723/2009 (7) u njezinoj najnovijoj verziji i s pravnim aktom o osnivanju ERIC-a.

9. Putne troškove i troškove boravka predstavnika i stručnjaka iz Turske povezane s njihovim sudjelovanjem u ulozi promatrača u radu odbora iz članka 14. Odluke (EU) 2021/764 ili na drugim sastancima koji se odnose na provedbu programa Obzor Europa Europska unija nadoknađuje na istoj osnovi te u skladu s postupcima koji su na snazi za predstavnike država članica Europske unije.

10. Stranke u okviru postojećih odredbi poduzimaju sve što je u njihovoj moći da olakšaju slobodno kretanje i boravak znanstvenika koji sudjeluju u aktivnostima iz ovog Sporazuma te prekogranični protok robe i usluga namijenjenih za te aktivnosti.

11. Turska po potrebi poduzima sve potrebne mjere kako bi osigurala da roba i usluge kupljeni u Turskoj ili uvezeni u Tursku koji se djelomično ili u cijelosti financiraju u skladu sa sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava i/ili ugovorima sklopljenima radi ostvarenja aktivnosti u skladu s ovim Sporazumom budu izuzeti od carine, uvoznih pristojbi i drugih fiskalnih terećenja, uključujući PDV, koja se primjenjuju u Turskoj.

Članak 3.

Financijski doprinos

1. Sudjelovanje Turske ili turskih pravnih subjekata u programu Obzor Europa podliježe financijskom doprinosu Turske tom programu i povezanim troškovima upravljanja i izvršenja te operativnim troškovima u okviru općeg proračuna Europske unije (dalje u tekstu „proračun Unije”).

2. Financijski doprinos jest zbroj:

a) operativnog doprinosa; i

b) naknade za sudjelovanje.

3. Financijski doprinos plaća se u obliku godišnje uplate u dvije rate, s rokom koji je najkasnije u lipnju i kolovozu.

(7) Uredba Vijeća (EZ) br. 723/2009 od 25. lipnja 2009. o pravnom okviru Zajednice za Konzorcij europskih istraživačkih infrastruktura (ERIC) (SL L 206, 8.8.2009., str. 1.).

4. Operativnim doprinosom pokrivaju se operativni rashodi i rashodi za potporu programu te se on u obliku odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje dodaje iznosima unesenima u proračun Unije koji je konačno donesen za program Obzor Europa, uključujući sva odobrena sredstva koja odgovaraju opozivima koji su ponovno stavljeni na raspolaganje u skladu s člankom 15. stavkom 3. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾, u njezinoj najnovijoj verziji (dalje u tekstu „Financijska uredba“), i uvećana za vanjske namjenske prihode koji ne proizlaze iz financijskih doprinosa drugih donatora programu Obzor Europa ⁽⁹⁾.

Za vanjski namjenski prihod dodijeljen programu Obzor Europa u skladu s člankom 3.1. Uredbe Vijeća (EU) 2020/2094 o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 ⁽¹⁰⁾ to uvećanje odgovara godišnjim odobrenim sredstvima navedenima u dokumentima priloženima nacrtu proračuna u vezi s programom Obzor Europa.

5. Početni operativni doprinos temelji se na ključu za uplatu doprinosa koji se definira kao omjer bruto domaćeg proizvoda (BDP) Turske po tržišnim cijenama i BDP-a Europske unije po tržišnim cijenama. BDP-e po tržišnim cijenama koji se trebaju primjenjivati utvrđuju posebne službe Komisije na temelju najnovijih statističkih podataka dostupnih za izračun proračuna u godini prije godine u kojoj se mora platiti godišnja naknada. Odstupajući od toga, početni operativni doprinos za 2021. temelji se na BDP-u za 2019. po tržišnim cijenama. Prilagodbe ključa za uplatu doprinosa utvrđene su u Prilogu I.

6. Početni operativni doprinos izračunava se primjenom ključa za uplatu doprinosa, kako je prilagođen, na početna odobrena sredstva za preuzimanje obveza unesena u proračun Europske unije koji je konačno donesen za primjenjivu godinu za financiranje programa Obzor Europa, uvećana u skladu sa stavkom 4. ovog članka.

7. Naknada za sudjelovanje iznosi 4 % godišnjeg početnog operativnog doprinosa izračunatog u skladu sa stavicama 5. i 6. ovog članka te se uvodi postupno kako je utvrđeno u Prilogu I. Naknada za sudjelovanje ne podliježe naknadnim prilagodbama ni ispravcima.

8. Početni operativni doprinos za godinu N može se retroaktivno prilagoditi naviše ili naniže u sljedećoj godini ili sljedećim godinama na temelju proračunskih obveza preuzetih za odobrena sredstva za tu godinu N, uvećana u skladu sa stavkom 4. ovog članka, na temelju njihova izvršenja putem pravnih obveza i na temelju njihova opoziva. Detaljne odredbe o provedbi ovog članka navedene su u Prilogu I.

9. Europska unija Turskoj dostavlja informacije o njezinu financijskom sudjelovanju, kako su sadržane u proračunskim i računovodstvenim informacijama te informacijama o uspješnosti i evaluaciji dostavljenima proračunskim tijelima Europske unije i njezinim tijelima nadležnima za davanje razrješnice u vezi s programom Obzor Europa. Te se informacije dostavljaju uzimajući u obzir pravila Europske unije i Turske o povjerljivosti i zaštiti podataka te se njima ne dovode u pitanje informacije na koje Turska ima pravo na temelju Priloga III.

10. Svi doprinosi Turske ili plaćanja Europske unije i izračun iznosa koje treba platiti ili primiti vrše se u eurima.

Članak 4.

Automatski mehanizam korekcije

1. Automatski mehanizam korekcije početnog operativnog doprinosa Turske za godinu N, kako je prilagođen na temelju članka 3. stavka 8., primjenjuje se i izračunava u godini N+2. Temelji se na uspješnosti Turske i turskih pravnih subjekata u dijelovima programa Obzor Europa koji se provode s pomoću konkurentnih bespovratnih sredstava koja se financiraju odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza iz godine N, uvećanima u skladu s člankom 3. stavkom 4.

⁽⁸⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

⁽⁹⁾ To posebno uključuje sredstva iz Instrumenta Europske unije za oporavak uspostavljenog Uredbom Vijeća (EU) 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 23.).

⁽¹⁰⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 23.

Iznos automatske korekcije izračunava se na temelju razlike između:

- a) početnih iznosa pravnih obveza u pogledu konkurentnih bespovratnih sredstava, koje su stvarno preuzete prema Turskoj ili turskim pravnim subjektima i koje se financiraju odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza za godinu N, uvećanima u skladu s člankom 3. stavkom 4.;

i

- b) odgovarajućeg operativnog doprinosa koji je Turska uplatila za godinu N, kako je prilagođen na temelju članka 3. stavka 8., isključujući troškove neintervencije koji se financiraju odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza za godinu N, uvećanima u skladu s člankom 3. stavkom 4.

2. Ako iznos iz stavka 1., neovisno o tome je li pozitivan ili negativan, prelazi 8 % odgovarajućeg početnog operativnog doprinosa, kako je prilagođen na temelju članka 3. stavka 8., ispravlja se početni operativni doprinos Turske za godinu N. Iznos koji Turska duguje kao dodatni doprinos ili treba primiti kao smanjenje njezina doprinosa u okviru automatskog mehanizma korekcije jest iznos koji prelazi taj prag od 8 %. Iznos koji je manji od tog praga od 8 % neće se uzeti u obzir pri izračunu dodatnog doprinosa koji se duguje ili treba primiti.

3. Detaljna pravila o automatskom mehanizmu korekcije utvrđena su u Prilogu I.

Članak 5.

Reciprocitet

1. Pravni subjekti s poslovnim nastanom u Europskoj uniji mogu sudjelovati u turskim programima, projektima ili njihovim dijelovima koji su istovrijedni programu Obzor Europa, u skladu s primjenjivim propisima Turske.
2. Neiscrpan popis istovrijednih turskih programa, projekata ili njihovih dijelova navodi se u Prilogu II.
3. Financiranje pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji koje provodi Turska podliježe primjenjivim propisima Turske kojima se uređuje funkcioniranje istraživačkih i inovacijskih programa, projekata ili njihovih dijelova. Ako se financijska sredstva ne dodjeljuju, pravni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji mogu sudjelovati s vlastitim sredstvima.

Članak 6.

Otvorena znanost

Stranke u svojim programima, projektima ili njihovim dijelovima uzajamno promiču i potiču prakse otvorene znanosti u skladu s pravilima programa Obzor Europa i primjenjivim propisima Turske.

Članak 7.

Praćenje, evaluacija i izvješćivanje

1. Ne dovodeći u pitanje odgovornosti Komisije, Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF) i Revizorskog suda Europske unije u pogledu praćenja i evaluacije programa Obzor Europa, sudjelovanje Turske u programu kontinuirano se prati na temelju njezina partnerstva s Komisijom.
2. Pravila o dobrom financijskom upravljanju, uključujući financijsku kontrolu, povrat sredstava i druge mjere protiv prijevara u vezi s financiranjem sredstvima Europske unije na temelju ovog Sporazuma utvrđena su u Prilogu III.

Članak 8.

Zajednički odbor EU-a i Turske za istraživanje i inovacije

1. Osniva se Zajednički odbor EU-a i Turske za istraživanje i inovacije (dalje u tekstu „Zajednički odbor EU-a i Turske“). Zadaće Zajedničkog odbora EU-a i Turske uključuju:

- a) ocjenjivanje, evaluaciju i preispitivanje provedbe ovog Sporazuma, osobito:

- i. sudjelovanja i uspješnosti pravnih subjekata Turske u programu Obzor Europa;

- ii. razine (uzajamne) otvorenosti pravnih subjekata s poslovnim nastanom na području svake stranke za sudjelovanje u programima i projektima druge stranke ili njihovim dijelovima;
  - iii. provedbe mehanizma financijskog doprinosa i automatskog mehanizma korekcije u skladu s člancima 3. i 4.;
  - iv. razmjene informacija i ispitivanja svih mogućih pitanja o iskorištavanju rezultata, uključujući prava intelektualnog vlasništva;
- b) raspravu, na zahtjev bilo koje stranke, o ograničenjima koja stranke primjenjuju ili planiraju u smislu pristupa njihovim programima istraživanja i inovacija, među ostalim osobito za djelovanja koja se odnose na njihovu stratešku imovinu, interese, autonomiju ili sigurnost;
- c) ispitivanje kako poboljšati i razviti suradnju;
- zajedničku raspravu o budućem smjeru i prioritetima politika povezanih s istraživanjima i inovacijama te planiranju istraživanja od zajedničkog interesa; i
- d) razmjenu informacija, inter alia, o novom zakonodavstvu, odlukama ili nacionalnim programima istraživanja i inovacija koji su relevantni za provedbu ovog Sporazuma.
2. Zajednički odbor EU-a i Turske, koji čine predstavnici Europske unije i Turske, donosi svoj Poslovnik.
  3. Zajednički odbor EU-a i Turske može osnovati bilo koju stručnu radnu skupinu ili stručno savjetodavno tijelo na *ad hoc* osnovi koji mogu pružiti potporu u provedbi ovog Sporazuma.
  4. Zajednički odbor EU-a i Turske sastaje se najmanje jednom godišnje i, kad god je to potrebno zbog posebnih okolnosti, na zahtjev bilo koje stranke. Europska unija i nacionalno tijelo Turske izmjenjuju se kao organizator i domaćin tih sastanaka.
  5. Zajednički odbor EU-a i Turske kontinuirano djeluje na temelju razmjene relevantnih informacija bilo kojim sredstvima komunikacije, posebice u vezi sa sudjelovanjem/uspjehom turskih pravnih subjekata. Zajednički odbor EU-a i Turske osobito može obavljati svoje zadaće u pisanom obliku kad god je to potrebno.

Članak 9.

Završne odredbe

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu na dan kad stranke jedna drugu obavijeste o završetku unutarnjih postupaka potrebnih u tu svrhu.
2. Ovaj Sporazum primjenjuje se od 1. siječnja 2021. Ostaje na snazi onoliko dugo koliko je potrebno da se završe svi projekti, djelovanja, aktivnosti ili njihovi dijelovi, koji se financiraju iz programa Obzor Europa, sve mjere koje su potrebne za zaštitu financijskih interesa Europske unije i sve financijske obveze koje proizlaze iz provedbe ovog Sporazuma između stranaka.
3. Europska unija može obustaviti primjenu ovog Sporazuma ako Turska ne plati, djelomično ili u cijelosti, financijski doprinos koji je dužna platiti u skladu s ovim Sporazumom.

U slučaju neplaćanja koje može znatno ugroziti provedbu programa Obzor Europa i upravljanje njime, Komisija šalje službenu opomenu. Ako se plaćanje ne izvrši u roku od 20 radnih dana nakon službene opomene, Komisija će obavijestiti Tursku o suspenziji primjene ovog Sporazuma službenom obaviješću koja će stupiti na snagu 15 dana nakon što je Turska zaprimila.

Ako se primjena ovog Sporazuma suspendira, pravni subjekti s poslovnim nastanom u Turskoj ne ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u postupcima dodjele koji još nisu završeni na dan stupanja na snagu suspenzije. Postupak dodjele smatra se završenim kad se preuzmu pravne obveze koje nastanu slijedom tog postupka.

Suspenzija ne utječe na pravne obveze koje su s pravnim subjektima s poslovnim nastanom u Turskoj sklopljene prije stupanja na snagu te suspenzije. Ovaj se Sporazum nastavlja primjenjivati na takve pravne obveze.

Europska unija bez odgode obavješćuje Tursku nakon što primi cijeli iznos financijskog doprinosa koji se duguje. Suspenzija se ukida s trenutanim učinkom nakon te obavijesti.

Od dana ukidanja suspenzije pravni subjekti Turske ponovno ispunjavaju uvjete u postupcima dodjele pokrenutima nakon tog datuma te postupcima dodjele pokrenutima prije tog datuma za koje nije istekao rok za podnošenje zahtjeva.

4. Svaka stranka može u bilo kojem trenutku raskinuti ovaj Sporazum dostavom pisane obavijesti o namjeri njegova raskida.

Ovaj se Sporazum u tom slučaju otkazuje tri kalendarska mjeseca nakon dostave te pisane obavijesti primatelju. Datum stupanja na snagu raskida jest datum raskida za potrebe ovog Sporazuma.

5. Ako se ovaj Sporazum raskine u skladu sa stavkom 4. ovog članka, stranke su suglasne:

- (a) projekti, djelovanja, aktivnosti ili njihovi dijelovi u pogledu kojih su preuzete pravne obveze nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma i prije njegova raskida nastavljaju se do njihova dovršenja pod uvjetima utvrđenima u ovom Sporazumu;
- (b) godišnji financijski doprinos za godinu N u kojoj je ovaj Sporazum raskinut plaća se u cijelosti u skladu s člankom 3. Operativni doprinos za godinu N prilagođava se u skladu s člankom 3. stavkom 8. i ispravlja u skladu s člankom 4. ovog Sporazuma. Naknada za sudjelovanje za godinu N ne prilagođava niti se ispravlja;
- (c) nakon godine u kojoj je ovaj Sporazum raskinut početni operativni doprinosi plaćeni za godine u kojima se ovaj Sporazum primjenjivao prilagođavaju se u skladu s člankom 3. stavkom 8. i automatski ispravljaju u skladu s člankom 4. ovog Sporazuma.

Sve ostale posljedice raskidanja ovog Sporazuma stranke rješavaju zajedničkom suglasnošću.

6. Ovaj se Sporazum može izmijeniti jedino pisanim putem uz suglasnost stranaka. Stupanje na snagu izmjena odvijat će se prema istom postupku kao što je onaj koji se primjenjuje na stupanje na snagu ovog Sporazuma.

7. Prilozi ovom Sporazumu njegov su sastavni dio.

Ovaj Sporazum sastavljen je u dva izvornika na engleskom i turskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan. U slučaju razlika u tumačenju prednost ima engleski tekst.

Sastavljeno u Bruxellesu, dana 27. listopada 2021., u dva primjerka na engleskom i dva primjerka na turskom jeziku.

*Za Komisiju, u ime
Europske unije,
Mariya GABRIEL
Povjerenica
za inovacije, istraživanje,
kulturu, obrazovanje i mlade*

*Za Vladu
Republike Turske,
Faruk KAYMAKCI,
Veleposlanik
Direktor europskih poslova i
zamjenik ministra vanjskih poslova*

PRILOG I.

Pravila o financijskom doprinosu Republike Turske programu Obzor Europa (2021.–2027.)**I. Izračun financijskog doprinosa Turske**

1. Financijski doprinos Turske programu Obzor Europa utvrđuje se na godišnjoj razini proporcionalno i dodatno iznosu koji je svake godine u proračunu Unije dostupan za odobrena sredstva za preuzimanje obveza, koja su potrebna za upravljanje programom Obzor Europa, njegovo izvršenje i funkcioniranje, uvećana u skladu s člankom 3. stavkom 4. ovog Sporazuma.

2. Naknada za sudjelovanje iz članka 3. stavka 7. ovog Sporazuma uvodi se postupno kako slijedi:

— 2021.: 0,5 %,

— 2022.: 1 %,

— 2023.: 1,5 %,

— 2024.: 2 %,

— 2025.: 2,5 %,

— 2026.: 3 %,

— 2027.: 4 %.

3. U skladu s člankom 3. stavkom 5. ovog Sporazuma, početni operativni doprinos koji Turska treba platiti za svoje sudjelovanje u programu Obzor Europa izračunat će se za odgovarajuće financijske godine primjenom prilagodbe ključa za uplatu doprinosa.

Prilagodba ključa za uplatu doprinosa glasi:

$$\text{Prilagođeni ključ za uplatu doprinosa} = \text{ključ za uplatu doprinosa} \times \text{koeficijent}$$

Koeficijent koji se upotrebljava za izračun prilagodbe ključa za uplatu doprinosa iznosi 0,07.

4. U skladu s člankom 3. stavkom 8. ovog Sporazuma prva prilagodba koja se odnosi na izvršenje proračuna za godinu N provodi se u godini N+1 kad se početni operativni doprinos za godinu N prilagođava naviše ili naniže za iznos razlike između:

a) prilagođenog doprinosa koji se izračunava primjenom prilagođenog ključa za uplatu doprinosa za godinu N na zbroj:

i. iznosa proračunskih obveza preuzetih u pogledu odobrenih sredstava za preuzimanje obveza za godinu N u okviru izglasanog proračuna Europske unije te u pogledu odobrenih sredstava za preuzimanje obveza, koja odgovaraju opozivima te su ponovno stavljena na raspolaganje; i

ii. svih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza na temelju vanjskih namjenskih prihoda koji ne proizlaze iz financijskih doprinosa drugih donatora programu Obzor Europa, a koji su bili dostupni na kraju godine N ⁽¹⁾. Kad je riječ o vanjskim namjenskim prihodima dodijeljenima programu Obzor Europa na temelju članka 3. stavka 1. Uredbe Vijeća (EU) 2020/2094 o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 ⁽²⁾, za potrebe izračuna prilagođenog doprinosa upotrebljavaju se godišnji okvirni iznosi u okviru izrade programa VFO-a.

⁽¹⁾ To posebno uključuje sredstva iz Instrumenta Europske unije za oporavak uspostavljenog Uredbom Vijeća (EU) 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 23.).

⁽²⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 23.

b) i početnog operativnog doprinosa za godinu N.

Počevši od godine N+2 i svake sljedeće godine sve dok se ne plate ili opozovu sve proračunske obveze koje se financiraju odobrenim sredstvima koja potječu iz godine N, uvećanima u skladu s člankom 3. stavkom 4. ovog Sporazuma, i najdulje tri godine nakon završetka programa Obzor Europa, Unija izračunava prilagodbu operativnog doprinosa za godinu N na način da operativni doprinos Turske smanji za iznos dobiven primjenom prilagođenog ključa za uplatu doprinosa za godinu N na opozive koji se svake godine izvršavaju u pogledu obveza za godinu N koje se financiraju iz proračuna Unije ili iz opoziva koji su ponovno stavljeni na raspolaganje.

Ako se otkazu iznosi koji potječu od vanjskih namjenskih prihoda za godinu N (kako bi se uključila odobrena sredstva za preuzimanje obveza i, kad je riječ o iznosima na temelju Uredbe Vijeća (EU) 2020/2094, godišnji okvirni iznosi u okviru izrade programa VFO-a) koji ne proizlaze iz financijskih doprinosa drugih donatora programu Obzor Europa, operativni doprinos Turske smanjuje se za iznos dobiven primjenom prilagođenog ključa za uplatu doprinosa za godinu N na otkazani iznos.

II. Automatska korekcija operativnog doprinosa Turske

1. Na izračun automatske korekcije iz članka 4. ovog Sporazuma primjenjuju se sljedeći uvjeti:

- a) „konkurentna bespovratna sredstva” znači bespovratna sredstva dodijeljena putem poziva na podnošenje prijedloga pri čemu se krajnji korisnici mogu utvrditi u trenutku izračuna automatske korekcije. To ne obuhvaća financijske potpore trećim stranama kako je definirano u članku 204. Financijske uredbe;
- b) ako je pravna obveza potpisana s konzorcijem, iznosi upotrijebljeni za utvrđivanje početnih iznosa pravne obveze kumulativni su iznosi dodijeljeni korisnicima koji su turski subjekti u skladu s indikativnom raščlambom proračuna sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava;
- c) svi iznosi pravnih obveza koji odgovaraju konkurentnim bespovratnim sredstvima utvrđuju se primjenom elektroničkog sustava Europske komisije eCorda te se izdvajaju druge srijede u veljači u godini N+2;
- d) „troškovi neintervencije” znači troškovi programa koji nisu konkurentna bespovratna sredstva, uključujući rashode za potporu, administraciju pojedinih programa i druga djelovanja ⁽³⁾;
- e) iznosi dodijeljeni međunarodnim organizacijama kao pravnim subjektima koji su krajnji korisnici ⁽⁴⁾ smatraju se troškovima neintervencije.

2. Mehanizam se primjenjuje kako slijedi:

- a) automatske korekcije za godinu N u vezi s izvršenjem odobrenih sredstava za preuzimanje obveza za godinu N, uvećanih u skladu s člankom 3. stavkom 4. ovog Sporazuma, primjenjuju se na temelju podataka o godini N i godini N+1 iz sustava eCorda iz točke II. stavka 1. točke (c) ovog Priloga u godini N+2 nakon što se na doprinos Turske programu Obzor Europa primijene sve prilagodbe u skladu s člankom 3. stavkom 8. ovog Sporazuma. Razmatrani iznos bit će iznos konkurentnih bespovratnih sredstava za koja su podaci dostupni u trenutku izračuna korekcije.
- b) Počevši od godine N+2 pa do 2029. iznos automatske korekcije izračunava se za godinu N na temelju razlike između:
  - i. ukupnog iznosa konkurentnih bespovratnih sredstava dodijeljenih Turskoj ili turskim pravnim subjektima kao preuzete obveze za proračunska odobrena sredstva za godinu N; i

⁽³⁾ Druga djelovanja osobito uključuju nabavu, nagrade, financijske instrumente, izravna djelovanja Zajedničkog istraživačkog centra, pretplate (OECD, Eureka, IPEEC, IEA, ...), stručnjake (evaluatori, praćenje projekata) itd.

⁽⁴⁾ Međunarodne organizacije smatraju se troškovima neintervencije samo ako su krajnji korisnici. To se ne primjenjuje ako je međunarodna organizacija koordinator projekta (raspodjela sredstava drugim koordinatorima).

ii. iznosa prilagođenog operativnog doprinosa Turske za godinu N pomnoženog s omjerom između:

A. iznosa konkurentnih bespovratnih sredstava za odobrena sredstva za preuzimanje obveza za godinu N, uvećana u skladu s člankom 3. stavkom 4. ovog Sporazuma; i

B. ukupnih proračunskih odobrenih sredstava godinu N, uključujući troškove neintervencije.

III. Plaćanje financijskog doprinosa Turske, plaćanje prilagodbi operativnog doprinosa Turske i plaćanje automatske korekcije koja se primjenjuje na operativni doprinos Turske

1. Komisija Turskoj što prije, a najkasnije prilikom izdavanja prvog poziva za osiguravanje sredstava za financijsku godinu, dostavlja sljedeće informacije:

a. iznose odobrenih sredstava za preuzimanje obveza u proračunu Unije konačno donesenom za predmetnu godinu za proračunske linije koje pokrivaju sudjelovanje Turske u programu Obzor Europa, po potrebi uvećanih u skladu s člankom 3. stavkom 4. ovog Sporazuma;

b. iznos naknade za sudjelovanje iz članka 3. stavka 7. ovog Sporazuma;

c. od godine N+1 provedbe programa Obzor Europa, izvršavanje odobrenih sredstava za preuzimanje obveza koje odgovara proračunskoj godini N, uvećanih u skladu s člankom 3. stavkom 4. ovog Sporazuma, i razinu opoziva;

d. za dio programa Obzor Europa za koji su takve informacije potrebne radi izračuna automatske korekcije, razinu obveza preuzetih u korist turskih pravnih subjekata raščlanjenih prema odgovarajućoj godini odobrenih proračunskih sredstava i s tim povezanim ukupnim iznosom preuzetih obveza.

Komisija na temelju svojeg nacrtu proračuna što prije, a najkasnije do 1. rujna financijske godine, dostavlja procjenu informacija za sljedeću godinu u skladu s točkama (a) i (b).

2. Komisija najkasnije u travnju i lipnju svake financijske godine Turskoj izdaje poziv za osiguravanje sredstava u iznosu koji odgovara njezinu doprinosu u okviru ovog Sporazuma.

Svakim pozivom za osiguravanje sredstava predviđa se plaćanje šest dvanaestina doprinosa Turske najkasnije 60 dana od izdavanja poziva.

Za prvu godinu provedbe ovog Sporazuma Komisija objavljuje jedinstveni poziv za osiguravanje sredstava u roku od 60 dana od datuma na koji je ovaj Sporazum počeo proizvoditi pravne učinke.

3. Svake godine počevši od 2023. pozivi za osiguravanje sredstava odražavaju i iznos automatske korekcije primjenjive na operativni doprinos plaćen za godinu N-2.

Poziv za osiguravanje sredstava izdan najkasnije u travnju može uključivati i prilagodbe financijskog doprinosa koji je Turska platila za provedbu, upravljanje i funkcioniranje prethodnih okvirnih programa za istraživanja i inovacije u kojima je Turska sudjelovala.

Za svaku od financijskih godina 2028., 2029. i 2030. Turska treba primiti ili platiti iznos koji proizlazi iz automatske korekcije primijenjene na operativne doprinose koje je Turska platila 2026. i 2027. ili iz prilagodbi u skladu s člankom 3. stavkom 8. ovog Sporazuma.

4. Turska plaća svoj financijski doprinos na temelju ovog Sporazuma u skladu s točkom III. ovog Priloga. Ako Turska ne plati svoj financijski doprinos do datuma dospijeca, Komisija šalje službenu opomenu.

Za svako kašnjenje u plaćanju financijskog doprinosa Turskoj se na nepodmireni iznos od datuma dospijeca obračunavaju zatezne kamate.

Kamatna stopa na dug koji na dan dospijeca nije podmiren stopa je koju Europska središnja banka primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja, kako je objavljeno u seriji C *Službenog lista Europske unije*, a koja je na snazi prvoga kalendarskog dana mjeseca datuma dospijeca, uvećana za jedan i pol postotni bod.

PRILOG II.

Neiscrpan popis istovrijednih turskih programa, projekata ili njihovih dijelova

Turski programi, projekti ili njihovi dijelovi koji se nalaze na sljedećem neiscrpnom popisu smatraju se jednakovrijednima programu Obzor Europa:

- potpora akademskih institucija za istraživanje i razvoj (ARDEB – Uprava za programe financiranja akademskih istraživanja),
  - potpora za istraživanje i razvoj u području industrije (TEYDEB – Uprava za programe bespovratnih sredstava za tehnologiju i inovacije),
  - upravljanje ljudskim resursima (BİDEB – Odjel za znanstvene stipendije i programe dodjele bespovratnih sredstava).
-

PRILOG III.

Dobro financijsko upravljanje

Zaštita financijskih interesa i povrat sredstava

Članak 1.

Preispitivanja i revizije

1. Europska unija ima pravo provoditi, u skladu s primjenjivim propisima jedne ili više institucija Unije ili njezinih tijela te kako je predviđeno u relevantnim sporazumima i/ili ugovorima, tehničke, znanstvene, financijske ili druge vrste preispitivanja i revizija u prostorijama svake fizičke osobe s boravištem u Turskoj ili pravne osobe s poslovnim nastanom u Turskoj koja prima sredstva Europske unije te bilo koje treće strane s boravištem ili poslovnim nastanom u Turskoj koja je uključena u izvršenje sredstava Unije. Takva preispitivanja i revizije mogu provoditi službenici institucija i tijela Europske unije, posebno Europske komisije i Europskog revizorskog suda, ili druge osobe koje je ovlastila Europska komisija.

2. Službenici institucija i tijela Europske unije, posebno Europske komisije i Europskog revizorskog suda, kao i druge osobe koje je ovlastila Europska komisija, imaju odgovarajući pristup lokacijama, radovima i dokumentima (u elektroničkom i papirnatom obliku) te svim informacijama potrebnima za provedbu takvih revizija, uključujući pravo na dobivanje fizičkih/elektroničkih preslika i izvadaka iz bilo kojeg dokumenta ili sadržaja bilo kojeg podatkovnog medija u posjedu fizičkih ili pravnih osoba koje su predmet revizije ili treće strane koja je predmet revizije.

3. Kako bi mogli izvršavati svoje dužnosti iz ovog članka, službenicima i drugim osobama iz stavka 2. Turska ne uskraćuje pravo ulaska u Tursku ni pristup prostorijama niti za to postavlja prepreke.

4. Preispitivanja i revizije mogu se provoditi i nakon obustave primjene ovog Sporazuma u skladu s njegovim člankom 9. stavkom 3. ili njegova raskida, pod uvjetima utvrđenima u primjenjivim aktima jedne ili više institucija ili tijela Europske unije i kako je predviđeno u relevantnim sporazumima i/ili ugovorima koji se odnose na bilo koju pravnu obvezu u provedbi proračuna Europske unije koju je Europska unija preuzela prije datuma obustave primjene ovog Sporazuma u skladu s njegovim člankom 9. stavkom 3. ili njegova raskida.

Članak 2.

Borba protiv nepravilnosti, prijevара i drugih kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije

1. Europska komisija i Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) ovlaštenu su provoditi upravne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, na državnom području Turske. Te se istrage provode u skladu s uvjetima utvrđenima u primjenjivim propisima jedne ili više institucija Unije.

2. Nadležna tijela Turske u razumnom roku obavješćuju Europsku komisiju ili OLAF o svakoj uočenoj činjenici ili sumnji koja se odnosi na nepravilnost, prijevaru ili drugu nezakonitu aktivnost koja utječe na financijske interese Unije.

3. Provjere i inspekcije na terenu mogu se provoditi u prostorijama bilo koje fizičke osobe s boravištem u Turskoj ili pravne osobe s poslovnim nastanom u Turskoj koje primaju sredstva Unije, kao i prostorijama bilo koje treće strane s boravištem ili poslovnim nastanom u Turskoj uključene u izvršenje sredstava Unije.

4. Europska komisija ili OLAF provjere i inspekcije na terenu pripremaju i provode u bliskoj suradnji s nadležnim turskim tijelom koje odredi turska vlada. Kako bi moglo pružiti pomoć, to se nadležno tijelo unaprijed u razumnom roku obavješćuje o predmetu, svrsi i pravnom temelju provjera i inspekcija. Službenici nadležnih turskih tijela mogu u svrhu pružanja pomoći sudjelovati u provjerama i inspekcijama na terenu.

5. Na zahtjev turskih nadležnih tijela, provjere i inspekcije na terenu mogu se provoditi zajedno s Europskom komisijom ili OLAF-om.

6. Službenici Komisije i OLAF-ovo osoblje imaju pristup svim informacijama i dokumentaciji, uključujući računalne podatke o predmetnim operacijama, koje su potrebne za pravilnu provedbu provjera i inspekcija na terenu. Oni osobito mogu kopirati relevantne dokumente.

7. Ako osoba, subjekt ili neka treća strana odbiju provjeru ili inspekciju na terenu, turska tijela, djelujući u skladu s nacionalnim pravilima i propisima, dužna su Europskoj komisiji ili OLAF-u pomoći da im se omogući obavljanje tih provjera ili inspekcija. Ta pomoć uključuje poduzimanje odgovarajućih mjera predostrožnosti u skladu s nacionalnim pravom, među ostalim kako bi se zaštitili dokazi.

8. Europska komisija ili OLAF obavješćuje nadležna turska tijela o rezultatu takvih provjera ili inspekcija. Konkretno, Europska komisija ili OLAF u najkraćem mogućem roku izvješćuje nadležno tursko tijelo o svim činjenicama ili sumnjama koje se odnose na nepravilnost za koju su doznali tijekom provjere ili inspekcije na terenu.

9. Ne dovodeći u pitanje primjenu turskog kaznenog prava, Europska komisija u skladu sa zakonodavstvom Europske unije može izreći administrativne mjere i sankcije pravnim ili fizičkim osobama u Turskoj koje sudjeluju u provedbi programa ili aktivnosti.

10. U svrhu pravilne provedbe ovog članka, Europska komisija ili OLAF i turska nadležna tijela redovito razmjenjuju informacije te se, na zahtjev jedne od stranaka ovog Sporazuma, međusobno savjetuju.

11. Kako bi se olakšala učinkovita suradnja i razmjena informacija s OLAF-om, za kontaktnu točku sa Turskom određena je turska Služba za koordinaciju borbe protiv prijevара (AFCOS).

12. Razmjena informacija između Europske komisije ili OLAF-a i turskih nadležnih tijela odvija se u skladu sa zahtjevima o povjerljivosti. Osobni podaci uključeni u razmjenu informacija zaštićeni su u skladu s primjenjivim pravilima.

13. Turska nadležna tijela surađuju s Uredom europskog javnog tužitelja kako bi mu omogućila ispunjavanje njegove obveze provedbe istrage, kaznenog progona i podizanja optužnica protiv počinitelja i sudionika kaznenih djela koja utječu na financijske interese Europske unije u skladu s primjenjivim zakonodavstvom.

Članak 3.

Povrat sredstava i izvršenje

1. Odluke koje donese Europska komisija, kojima se pravnim ili fizičkim osobama koje nisu države nameće novčana obveza u vezi sa svim potraživanjima koja proizlaze iz programa Obzor Europa, izvršive su u Turskoj. Nalog za izvršenje prilaže se uz odluku, bez ikakvih drugih formalnosti osim provjere vjerodostojnosti odluke, koju provodi tursko nadležno tijelo koje u tu svrhu imenuje vlada Turske. Vlada Turske obavješćuje Komisiju i Sud Europske unije o nacionalnom tijelu koje je odredila. U skladu s člankom 4. Europska komisija o takvim izvršivim odlukama ima pravo izravno obavijestiti osobe s boravištem i pravne subjekte s poslovnim nastanom u Turskoj. Provedba se odvija u skladu sa turskim zakonom i poslovnikom.

2. Presude i rješenja koje Sud Europske unije donese u skladu s arbitražnom klauzulom sadržanom u ugovoru ili sporazumu koji se odnose na programe, aktivnosti, djelovanja ili projekte Unije izvršive su u Turskoj na isti način kao i odluke Europske komisije iz stavka 1.

3. Sud Europske unije nadležan je za preispitivanje zakonitosti odluka Komisije iz stavka 1. i za suspenziju njihova izvršenja. Međutim, sudovi Turske nadležni su za prituzbe da je izvršenje provedeno na nepravilan način.

*Članak 4.***Komunikacija i razmjena podataka**

Institucije i tijela Europske unije uključeni u provedbu programa Obzor Europa ili u kontrolu nad tim programom imaju pravo izravno komunicirati, među ostalim putem elektroničkih sustava razmjene, sa svakom fizičkom osobom s boravištem u Turskoj ili pravnom osobom s poslovnim nastanom u Turskoj koja prima sredstva Unije te s bilo kojom trećom stranom s boravištem ili poslovnim nastanom u Turskoj je uključena u izvršenje sredstava Unije. Takve osobe, subjekti i treće strane mogu izravno dostaviti institucijama i tijelima Europske unije sve relevantne informacije i dokumentaciju koje su dužni dostaviti na temelju zakonodavstva Europske unije koje se primjenjuje na program Unije ili ugovora odnosno sporazuma sklopljenih radi provedbe tog programa.
